ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ КИЛУВ КАРОРИ

Когон шахри

2024 йил 14 май

Когон туманлараро иқтисодий судининг судьяси Ф.Муродов, даъвогар "Когон пахта тозалаш" акциядорлик жамияти манфаатида Ўзбекистон Савдосаноат палатаси Бухоро вилояти ҳудудий бошқармасининг жавобгар "Жахонгир 98" фермер ҳўжалигидан 6.380.974 сўм асосий қарз ундириш тўғрисидаги даъво аризаси юзасидан қўзғатилган ишни соддалаштирилган иш юритиш тартибида кўриб чиқиб,

АНИКЛАДИ:

"Когон пахта тозалаш" акциядорлик жамияти (бундан буён матнда даъвогар ёки АЖ деб юритилади) манфаатида Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Бухоро вилояти худудий бошқармаси (бундан буён матнда Палата деб юритилади) судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, "Жахонгир 98" фермер хўжалиги (бундан буён матнда жавобгар ёки ФХ деб юритилади)дан 6.380.974 сўм асосий қарз ундиришни сўраган.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси (бундан буён матнда ИПК деб юритилади) 203^2 -моддасининг биринчи қисмига кўра, агар даъвонинг бахоси юридик шахсларга нисбатан — базавий хисоблаш микдорининг йигирма бараваридан, якка тартибдаги тадбиркорларга нисбатан эса — беш бараваридан ошмаса, даъво аризалари бўйича ишлар соддалаштирилган иш юритиш тартибида кўриб чикилиши лозим.

Суд томонидан юқоридаги қонун нормасига асосан 2024 йил 24 апрелдаги ажримга асосан Палатанинг даъво аризаси соддалаштирилган тартибда иш юритишга қабул қилиниб, ажримда жавобгарга ИПК 203⁴-моддасининг иккинчи қисмига асосан ўн беш кунлик муддатда эътирозларини ёзма равишда судга тақдим этиши билдирилган бўлсада, эътирозлар келиб тушмади. Шу сабабли суд, ишни ИПК 203⁴-моддасининг тўртинчи қисмига асосан кўриб чиқишни лозим топади.

Суд, иш хужжатларини ўрганиб чиқиб, қуйидаги асосларга кўра даъвони каноатлантиришни лозим топади.

Даъво аризаси ва иш хужжатларидан кўринишича, тарафлар ўртасида 11-к-сонли ғаллачилик кластери билан фермер хўжалиги ўртасида бошоқли дон харид қилиш бўйича фьючерс шартномаси тузилган бўлиб, шартнома шартларига мувофик жавобгар ўзига тегишли бўлган ер майдонидан давлат стандарти бўйича шартноманинг 1.2-бандида кўрсатилган махсулотни топшириш мажбуриятини, даъвогар эса ФХни шартномада белгиланган тартибда бошокли дон уруғлиги билан таъминлаш, етиштирилган махсулотни қабул қилиб олиш ва унинг ҳақини тўлаш мажбуриятини ўз зиммаларига олган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади) 357-моддасининг биринчи қисмига кўра, шартнома тузилган пайтидан бошлаб кучга киради ва тарафлар учун мажбурий бўлиб қолади.

ФК 465-моддасининг биринчи қисмига кўра, контрактация шартномасига мувофик қишлоқ хўжалиги махсулотини етиштирувчи қишлоқ хўжалиги махсулотини қайта ишлаш ёки сотиш учун бундай махсулотни харид қиладиган шахсга — тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу махсулотни қабул қилиш (қабул қилиб туриш), унинг ҳақини шартлашилган муддатда муайян баҳода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Даъвогар томонидан жавобгарга аванс хисобидан агротехник тадбирларни ўз вақтида амалга ошириш ва шартномавий мажбуриятларини лозим даражада бажариш мақсадида аванс маблағлари кўчириб берилган ҳамда ҳисобварақ-фактураларга асосан моддий ресурслар етказиб берилиб, хизматлар кўрсатилган. Бироқ, маҳсулот тўлиқ миқдорда етказиб берилмаганлиги натижасида ФХнинг АЖ олдида қарздорлиги аванс ҳисобидан 6.380.974 сўмни ташкил этган.

Қарздорликни ихтиёрий равишда тўлаб бериш ҳақидаги АЖнинг талабномаси оқибатсиз қолдирилганлиги учун даъвогар манфаатида Палата судга жавобгарга нисбатан даъво аризасида кўрсатилган талаб билан мурожаат қилишга мажбур бўлган.

ФКнинг 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва конунчилик талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса иш муомаласи одатларига ёки одатда кўйиладиган бошка талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

ФК 238-моддасининг биринчи қисмига кўра, мажбурият келишилган ва тарафлар учун мақбул усулда бажарилиши шарт.

ФК 244-моддасининг биринчи қисмида агар қонунчилик ёки шартномада бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, мажбуриятни бажаришни кечиктиришга ёки уни бўлиб-бўлиб бажаришга йўл қўйилмслиги белгиланган.

Тарафлар ўртасида тузилган шартноманинг 2.2-банди талабига кўра, жавобгар шартномада белгиланган микдорда ва ассортиментда тегишли сифатга эга бўлган махсулотни даъвогарга 2023 йил 10 августдан кечиктирмай топшириши лозим бўлган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 4 сентябрдаги 383-сонли қарори билан тасдиқланган "Қишлоқ хужалиги маҳсулотлари етиштирувчилар билан тайёрлов, хизмат курсатиш ташкилотлари уртасида шартномалар тузиш, уларни руйҳатдан утказиш, бажариш, шунингдек уларнинг бажарилиши мониторингини олиб бориш тартиби тутрисида"ги Низом 29-бандининг учинчи ҳатбошисига асосан тайёрлов ташкилоти қишлоқ ҳужалиги маҳсулотлари аванс суммасида назарда тутилган ҳажмларда топширилмаган тақдирда тузилган шартномага мувофиқ илгари берилган аванс маблағлари қопланишини ҳужаликлардан талаб қилиш ҳуқуқига эга.

Жавобгарнинг қарзи иш хужжатларидаги шартнома, ҳисобварақ-фактуралар, АЖ томонидан бир томонлама тасдиқланган ўзаро солиштирма далолатнома билан тасдиқланади.

Иш якка тартибда кўриб чиқилгунга қадар даъвогар томонидан тақдим этилган маълумотномага кўра, судга даъво аризаси билан мурожаат қилинганидан сўнг ҳам жавобгар томонидан асосий қарз тўлаб берилмаган. Шу сабабли суд, даъвогарнинг ушбу маълумотномасини инобатга олиб, даъвони қаноатлантиришни лозим топади.

ИПК 118-моддасининг биринчи қисмида суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилиши белгиланган.

"Давлат божи тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни билан тасдиқланган "Давлат божи ставкаларининг микдорлари" 2-бандининг "а" кичик бандига кўра, мулкий хусусиятга эга даъво аризаларидан даъво баҳосининг 2 фоизи миқдорида, бироқ БҲМнинг 1 бараваридан кам бўлмаган миқдорда давлат божи тўланиши лозим.

Суд, даъво қаноатлантирилганлиги сабабли суд харажатларини жавобгарнинг зиммасига юклашни, ундан даъвогар фойдасига олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажати, шунингдек Республика бюджетига 340.000 сўм давлат божи ундиришни лозим топади.

Юқоридагиларни инобатга олиб ҳамда ИПКнинг 118, 176-179, 186, 203^2 , 203^4 - 203^5 -моддаларини қўллаб, суд

КАРОР КИЛДИ:

Даъво қаноатлантирилсин.

Жавобгар "Жахонгир 98" фермер хўжалигидан даъвогар "Когон пахта тозалаш" акциядорлик жамияти фойдасига 6.380.974 сўм асосий қарз, 34.000 сўм олдиндан тўланган почта харажати ундирилсин.

Жавобгар "Жахонгир 98" фермер хўжалигидан Республика бюджетига 340.000 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори ўн кундан сўнг қонуний кучга киради ҳамда ижро варақалари берилади.

Хал қилув қарори устидан шу суд орқали Бухоро вилоят судига ҳал қилув қарори қабул қилинган кундан бошлаб ўн кун муддат ичида апелляция тартибида шикоят бериш (протест келтириш) мумкин.

Судья

Ф.Муродов

